

Крупник Зоряна
КОНЦЕПЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО
МЕТОДОЛОГУВАННЯ А. В. ФУРМАНА
ТА РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗНАННЯ

В останні роки спостерігається певне пожвавлення інтересу науковців до методологічних питань психологічної науки і практики. На сторінках провідних психологічних журналів “Вопросы психологии”, “Мир психологии”, “Методология и история психологии”, “Психология і суспільство”, “Вітакультурний млин” розгортаються дискусії, присвячені обговоренню питань методології психології. Ця обставина може тільки радувати, оскільки збільшення інтересу до методології буває пов’язане, як засвідчує історія психології, з появою нових теоретичних підходів та істотним просуванням дослідників у розробці предметного поля психології та методів пізнання психіки.

Методологія – це внутрішня опора всієї системи психологічного пізнання, зважаючи на методологічний аналіз її основних векторів розвитку – психоаналітичного, бігевіорального, гештальт-психологічного, гуманістичного, когнітивного, культурно-історичного, психософського, вітакультурного та інших напрямів. Саме вона сприяє висуненню гіпотез та їх перевірці у психологічних дослідженнях, стимулює створення теорій і методологом, що оптимізують критичне бачення й конструктивне розуміння психічної реальності.

Вагомим внеском у розвиток методологічних засад сучасної психологічної науки є ідея професійного методологування А. В. Фурмана, яка розпросторує евристичні погляди на організацію наддосконалої форми мислення у єдності з ефективною діяльністю дослідників в усіх сферах суспільного життя.

До цього слід додати любовну витонченість текстів і кожного слова. Не дивно, що предметно методологія визначається як проблемно-діалогічне, рефлексивне мислення і світ, що сприйнятий та осмислений через його формат. Саме методологія синтезує миследіяльність з

її орієнтацією на колективні форми роботи та живі проблеми історичного сьогодення людства, активізує культуру чистого мислення з її понятійним оперуванням та багатоаспектним розумінням, спрямовану на професійну роботу над діяльно і вчинково організованим особистим мисленням, яка передбачає критику, дослідження, розробку способів та засобів здолання різноманітних проблем і труднощів.

Професор Фурман А. В. слушно підкреслює, що поняття “методологія” традиційно інтерпретується “як вчення або наука про способи організації та побудови теоретичної і практичної діяльності людини (що логічно виправдано) і водночас як система чи сукупність методів, прийомів пізнання та перетворення нею світу і самої себе, яка застосовується на різних ділянках людського практикування (що методологічно некоректно)” (с. 8). Тому, щоб пізнати і поринути у світ методології й здолати подану суперечність, він пропонує та утврджує термін “методологування” як рефлексивну мислєдіяльність, котра, формулюючи і розв’язуючи науково-психологічні, суспільно-системні проблеми, знімає в поєднанні всі відомі типи мислення. Саме практика методологування дає змогу науковцю мисленнево “увійти” у предметні та змістові контексти актуалізованих проблемних ситуацій, забезпечує їх здолання шляхом створення й удосконалення засобів спільної методологічної діяльності.

У концепції Анатолія Фурмана професійне методологування – це також психоінтелектуальний спосіб очищення свідомості, який охоплює вчинковий психологічний механізм й спрямований на вироблення і впровадження найрізноманітніших способів, форм, засобів та інструментів будь-якого розумного практикування.

У цьому аналітичному розрізі запропоновані автором численні концепти, мислєсхеми, принципи, моделі та категорійні матриці у царині сучасної і наукової методології мають широке поле свого прикладного застосування, адже стосуються соціології і психології, професійної мислєдіяльності і культуротворення, сучасних засобів експериментування та інноваційного навчання. З упевненістю можемо стверджувати, що наукові пошукування знаного професора на сьогодні істотно збагачують методологію сучасної психології і дають підстави розглядати останню як окремий самостійний напрям і визначальний фактор розвитку психологічної науки.

Отже, у вигляді монографії “Ідея і зміст професійного методологування” маємо новаторську методологічну систему, яка має всі шанси займати достойне місце у людському науковому дискурсі. Адже її роль полягає не тільки в окресленні того, що покликана вивчати наука, а й у відшукуванні найефективніших способів, засобів та інструментів пізнання сутності явищ і подій сучасного світу.

Причому методологія завжди виконує роль загальної світоглядної основи для інтерпретації результатів наукової діяльності з погляду певної картини світу, здійснює конструктивну критику отриманого наукового знання перш за все стосовно його відповідності методологічним засновкам і логіці розвитку психології та психософії.

Загалом вирішення питання про співвідношення філософії і науки не повинно абсолютизувати винятковість однієї із цих форм знання, а шукати шляхи їх взаємопроникнення і взаємодоповнення. Саме поєднання філософського, психологічного і природничого усвідомлення реальності формує більш широке уявлення про загальну картину світу, тобто визначає науковий світогляд. І в цьому сенсі монографія проф. Фурмана А. В. – це потужний ривок уперед у згармонуванні різнотипних знань у лоні методологічної мислєдіяльності.

Буда Теодозія ПСИХОСОФІЯ ВЧИНКУ І СОЦІАЛЬНЕ ЗУМОВЛЕННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО МИСЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Здійснюючи методологічний аналіз *психософії вчинку* В. А. Роменця, А. В. Фурман у монографії “Ідея і зміст професійного методологування” окреслює методологічні лінії рефлексивного аналізу “психософійної сфери вчинкової присутності людини у світі і подієвої наявності світу в житті людини” (с. 317). Визначаються, зокрема, такі ракурси психософійної наповненості вчинкової діяльності особи, як *системно-функціональний* (“психософія як завершена система діяльності стосовно призначення людини як творчої непересічної особистості”, “психософія як функціональна модель індивідуального буття, яка постає системою конкретних знань” у напрямку розгортання процесів “самозабезпе-